

Nr 13.

Ankom till Riksdagens kansli den 22 april 1913 kl. 5 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande nr 13, i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning och förslag i fråga om inrättande av ett statens tryckeri.

Utskottet har i ett sammanhang behandlat tvenne inom Andra kam- *Motionerna.*
maren avgivna och till utskottet hänvisade motioner, nämligen nr 234 av herr *Nordström* och nr 252 av herr *Ingvarsson m. A.*, i vilka hemställt, att Riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning angående inrättandet av ett statens tryckeri samt för Riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Beträffande motiveringarna får utskottet hänvisa till motionerna.

Enligt vad som framgår av den till årets riksdag avlämnade kungl. propositionen nr 183 angående inrättande av en statens tryckeriexpedition, har det av motionärerna framförda spørsmålet redan varit föremål för särskilt skärskådande i samband med utredningen av frågan om inrättande av nämnda expedition. Då denna anordning i likhet med motionärernas förslag avser att nedbringa kostnaderna för statens tryck, och då Kungl. Maj:t tydligen har sin uppmärksamhet riktad på möjligheten att efter härigenom vunnen erfarenhet eventuellt taga ett nytt steg i den av motionärerna angivna riktningen, så anser utskottet anledning icke nu förefinnas att genom en skrivelse till Kungl. Maj:t söka påskynda

*Utskottets
yttrande.*

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 13 saml. 5 avd. 13 häft. (Nr 13).

inrättandet av ett statstryckeri. Utskottet håller tvärtom före, att man härvidlag bör gå tillväga med en viss varsamhet och först på grund av den erfarenhet, som genom en statens tryckeriexpedition i enlighet med Kungl. Maj:ts ovannämnda förslag kan vinnas, söka ytterligare nedbringa kostnaderna för statens tryck genom inrättande av ett statstryckeri.

Utskottet får därför hemställa,

att herrar Nordströms och Ingvarssons m. fl.
förevarande motioner icke måtte föranleda till någon
Andra kammarens åtgärd.

Stockholm den 15 april 1913.

På utskottets vägnar:

ERNST LILJEDAHL.

Vid detta ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit: herrar Liljedahl, Ingvarsson, Andersson i Höckerum, Sandstedt, Bärg i Katrineholm, Indebetou, Karlson i Västtomten, Edbom, Söderbom och Larsson i Edsten.

Reservation

av herrar Ingvarsson, Bärg i Katrineholm och Edbom, som ansett, att utskottets yttrande och förslag bort ha följande lydelse:

»I likhet med motionärerna anser utskottet frågan om inrättandet av ett statens eget tryckeri särdeles betydelsefull. I den för Riksdagen framlagda kungl. propositionen om inrättande av en statens tryckeriexpedition meddelas icke blott, att de personer, som verkställt utred-

ningen av frågan om tryckeriexpedition, statskommisarien P. Södermark och ingenjören C. Ramström, haft anledning att överväga jämväl frågan om ett tryckeri, utan det hänvisas ävenledes till departementalkommittén, som också funnit saken värd beaktande. Och för egen del finner departementschefen likaledes tryckerifrågan väl värd att uppmärksammas.

Som bekant finnas redan i ett flertal länder statstryckerier inrättade, och det bör sålunda icke möta några svårigheter att erhålla materiel för bedömande av, huru ett dylikt tryckeri lämpligast bör organiseras för att motsvara förväntningarne.

Tiden torde också nu vara inne för att vidtaga en dylik åtgärd. De litografiska tryckerierna ha nyligen sammanslagits i en större trust, och mycket tyder på, att icke heller övriga tryckerier äro främmande för sådana planer. Staten bör under dessa förhållanden ha allt intresse av att frigöra sig från enskilda företag, helt eller delvis monopoliserade.

Även en annan omständighet talar härför. På grund av svårigheterna med korrekturläsning, då statens tryck, och speciellt riksdagstrycket, fördelas på en mängd olika enskilda tryckerier, måste det allra mesta sättas för hand, vilket drar stora kostnader. Kunde maskinsättning i stor utsträckning användas, skulle kostnaderna väsentligt nedgå, men detta lär icke lämpligen låta sig göra för närvarande. Vid ett statstryckeri däremot, med fast korrekturläsarepersonal, skulle dessa olägenheter i det närmaste vara avlägsnade, och den billigare maskinsättningen i betydande mån kunna användas samt kostnaderna följaktligen kunna nedbringas.

Då alla skäl sålunda synas tala för att icke i onödan uppskjuta denna fråga, som säkerligen förr eller senare måste lösas, och då vi icke kunna dela den meningen att man först borde avvakta erfarenheterna från den ifrågasatta tryckeriexpeditionen, innan man på allvar tager upp frågan om ett tryckeri, hemställes,

att Riksdagens Andra kammare för sin del måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en allsidig utredning av frågan om inrättandet av ett statens eget tryckeri, samt att Kungl. Maj:t för Riksdagen måtte framlägga de förslag, var till utredningen kan föranleda.»
